

Suvestinė redakcija nuo 2023-03-11

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2001, Nr. [29-949](#), i. k. 1012330ISAK00000089

Nauja redakcija nuo 2023-03-11:

Nr. [3D-144](#), 2023-03-10, paskelbta TAR 2023-03-10, i. k. 2023-04306

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTRAS

ĮSAKYMAS

DĖL BULVIŲ VĖŽIO FITOSANITARINĖS KONTROLĖS IR FITOSANITARIJOS PRIEMONIŲ TAIKymo TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO

2001 m. kovo 30 d. Nr. 89

Vilnius

Vadovaudamasis 2016 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/2031 dėl apsaugos priemonių nuo augalų kenkėjų, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) Nr. 228/2013, (ES) Nr. 652/2014 ir (ES) Nr. 1143/2014 ir panaikinamos Tarybos direktyvos 69/464/EEB, 74/647/EEB, 93/85/EEB, 98/57/EB, 2000/29/EB, 2006/91/EB ir 2007/33/EB, su visais pakeitimais, 2022 m. liepos 11 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2022/1195, kuriuo nustatomos *Synchytrium endobioticum* (Schilbersky) Percival išnaikinimo ir plitimo prevencijos priemonės, ir Lietuvos Respublikos fitosanitarijos įstatymo 4 straipsnio 3 dalies 4 punktu,

t v i r t i n u Bulvių vėžio fitosanitarinės kontrolės ir fitosanitarijos priemonių taikymo tvarkos aprašą (pridedama).

ŽEMĖS ŪKIO MINISTRAS

KĘSTUTIS KRISTINAITIS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2001 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. 89
(Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2023 m. kovo 10 d. įsakymo Nr. 3D-144
redakcija)

BULVIŲ VĖŽIO FITOSANITARINĖS KONTROLĖS IR FITOSANITARIJOS PRIEMONIŲ TAIKymo TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Bulvių vėžio fitosanitarinės kontrolės ir fitosanitarijos priemonių taikymo tvarkos apraše (toliau – Tvarkos aprašas) nurodoma vykdyti oficialią *Synchytrium endobioticum* (Schilb.) Perc – bulvių vėžio sukėlėjo (toliau – Europos Sąjungos karantininis kenkėjas) fitosanitarinę kontrolę, siekiant aptikti Europos Sąjungos karantininį kenkėją, o aptikus taikyti fitosanitarijos priemones bei užkirsti kelią tolesniam jo plitimui Europos Sąjungoje. Fitosanitarijos priemonės taikomos bei fitosanitarinė kontrolė vykdoma nurodytiems *Solanum tuberosum* L. rūšies augalams, išskyrus sėklas (toliau – bulvės).

2. Tvarkos apraše numatytą Europos Sąjungos karantininio kenkėjo fitosanitarinę kontrolę atlieka ir fitosanitarijos priemonės nustato bei jų vykdymą kontroliuoja bei bulves auginančių ūkio subjektų veiklos priežiūrą atlieka Valstybinė augalininkystės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Tarnyba).

3. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

3.1. **Bulvių partija** – visi viename kontrolinio žemės sklypo lauke išaugintų vienos veislės bulvių stiebagumbiai.

3.2. **Bulvių siunta** – augintojo ar pakuotojo paruošta (-os) tiekti rinkai bulvių partija (-os) ar jos dalis (-ys).

3.3. **Gamybos vieta** – asmens ar įmonės valdomi laukai, gamybos ir realizacijos patalpos, technika, sandėliai ir kitos priemonės.

3.4. **Maistinės bulvės** – maistui, pašarui ar perdirbti naudojami bulvių stiebagumbiai (toliau – stiebagumbiai).

3.5. Kitos Tvarkos apraše vartojamos sąvokos apibrėžtos 2016 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2016/2031 dėl apsaugos priemonių nuo augalų kenkėjų, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) Nr. 228/2013, (ES) Nr. 652/2014 ir (ES) Nr. 1143/2014 ir panaikinamos Tarybos direktyvos 69/464/EEB, 74/647/EEB, 93/85/EEB, 98/57/EB, 2000/29/EB, 2006/91/EB ir 2007/33/EB, su visais pakeitimais, Lietuvos Respublikos fitosanitarijos įstatyme ir kituose augalų sveikatą reglamentuojančiuose teisės aktuose.

II SKYRIUS

FITOSANITARINIS PATIKRINIMAS IR FITOSANITARINĖ STEBĖSENA

4. Tarnyba atlieka:

4.1. sėklinių ir maistinių bulvių pasėlių fitosanitarinius patikrinimus ir (arba) fitosanitarinę stebėseną;

4.2. vizualiai apžiūri stiebagumbius;

4.3. Europos Sąjungos karantininio kenkėjo latentinei (ramybės) arba besimptomei fazei nustatyti ima dirvožemio mėginius laboratoriniams tyrimams Lietuvos Respublikos fitosanitariniame registre registruotų bulvių augintojų (toliau – bulvių augintojai) gamybos vietose.

5. Bulvių augintojų fitosanitarinė stebėseną atliekama pagal Tarnybos direktoriaus įsakymu patvirtintą fitosanitarinės stebėsenos programos įgyvendinimo priemonių planą.

6. Stiebagumbių vizuali apžiūra ir dirvožemio mėginių ėmimas atliekami pagal Tarnybos direktoriaus įsakymu patvirtintą metodiką.

7. Paėmus dirvožemio mėginį laboratoriniams tyrimams iš gamybos vietų, partijų ar siuntų, stiebagumbių tiekimas rinkai ir (arba) pervežimas į kitą saugojimo vietą, kol negauti tyrimo rezultatai, yra galimas tik gavus iš Tarnybos leidimą.

8. Jei oficialioje laboratorijoje atliktais laboratoriniais tyrimais nustatoma, kad laukas, kuriame augo bulvės, yra užkrėstas Europos Sąjungos karantiniu kenkėju, Tarnyba, atsižvelgdama į mokslinius principus, Europos Sąjungos karantininio kenkėjo biologiją, sporų išplitimo riziką, geografines sąlygas, bulvių auginimo atitinkamoje teritorijoje dažnumą, imasi veiksmų užkrėtimo ir galimo užkrėtimo mastui nustatyti, jeigu įmanoma atsekti Europos Sąjungos karantininio kenkėjo kilmę.

9. Laboratoriniais tyrimais nustatčius Europos Sąjungos karantininio kenkėjo buvimą, Tarnyba:

9.1. nustato užkrėstą plotą, apimančią bent tą lauką, kuris pripažintas užkrėstu;

9.2. nustato buferinę zoną aplink užkrėstą teritoriją.

10. Bulvės, auginamos tame lauke, kuris pripažintas užkrėstu Europos Sąjungos karantiniu kenkėju, arba turėjusios sąlytį su dirvožemiu, kuriame aptiktas Europos Sąjungos karantininis kenkėjas, oficialiai pripažįstamos užkrėstomis.

11. Nustačius Europos Sąjungos karantininį kenkėją bulvių augintojų gamybos vietose, Tarnyba, ne vėliau kaip per 5 darbo dienas po vienu kartu paimtų visų dirvožemio mėginių ištyrimo, surašo Tarnybos direktoriaus nustatytos formos dokumentą, kuriuo bulvių ir (arba) kitų Europos Sąjungos karantininio kenkėjo augalų šeimininkų augintojas informuojamas apie

laboratorinių tyrimų rezultatus ir privalomuosius vykdyti reikalavimus dėl Europos Sąjungos karantininio kenkėjo sunaikinimo.

12. Demarkacinėje zonoje Tarnyba didina profesionalių veiklos vykdytojų ir kitų asmenų informuotumą apie Europos Sąjungos karantininio kenkėjo keliamą grėsmę ir taikomas fitosanitarijos priemones, kuriomis siekiama jį išnaikinti ir (arba) neleisti jam išplisti už šios teritorijos ribų.

13. Tarnyba užtikrina (veda mokymus, skelbia informaciją viešojoje erdvėje), kad profesionalūs veiklos vykdytojai ir kiti asmenys žinotų apie demarkacinės zonos, užkrėstos zonos ir buferinės zonos ribų nustatymą ir šio bei kitų žemės ūkio ministro įsakymų taikymo nuostatas.

III SKYRIUS FITOSANITARIJOS PRIEMONĖS

14. Jei nebeįmanoma nustatyti lauko, kuris yra užkrėstų stiebagumbių kilmės vieta, visa partija, kurioje rasta užkrėstų bulvių, sunaikinama arba perdirbama tokiomis sąlygomis, kad būtų užkirstas kelias tolesniam Europos Sąjungos karantininio kenkėjo išplitimui.

15. Nustačius užkrėtimą Europos Sąjungos karantiniu kenkėju, užkrėsto lauko savininkas ar jo įgaliotas asmuo ir (arba) kitais teisėtais pagrindais tą lauką valdantis asmuo (-ys) turi užtikrinti, kad stiebagumbiai nebus sodinami į užkrėstą lauką ir bus taikomos visos šios fitosanitarijos priemonės:

15.1. užkrėstame plote nebus sodinamos, auginamos ar saugomos bulvės ir kiti *Solanaceae* šeimos augalai Tarnybos nustatytą laiką;

15.2. nei žemėje, nei kitoje terpėje neauginami ir nesaugomi kiti augalai, skirti persodinti už užkrėstos zonos ribų;

15.3. taikant atitinkamus metodus, kuriais užtikrinama, kad nebūtų realios Europos Sąjungos karantininio kenkėjo išplitimo rizikos, nuo augalų, išskyrus nurodytus Tvarkos aprašo 15.1 ir 15.2 papunkčiuose, pašalinamas dirvožemis, prieš išvežant juos ar iš karto nuvežus iš užkrėstos lauko į buferinę zoną arba už demarkacinės zonos ribų;

15.4. iš žemės ūkio technikos, sandėlių, mechanizmų ar kitos technikos išvalomas dirvožemis ir augalų liekanos prieš juos išvežant iš užkrėsto lauko arba prieš įvežant juos į bet kurį kitą lauką, esantį buferinėje zonoje arba už demarkacinės zonos ribų, arba iš karto po to;

15.5. bet koks dirvožemis ar liekanos iš užkrėsto lauko gali būti išvežami ir naudojami arba atiduodami saugoti už to lauko ribų tik tokiomis sąlygomis, kuriomis užtikrinama, kad nebūtų realios Europos Sąjungos karantininio kenkėjo išplitimo rizikos.

16. Augalai, išskyrus nurodytus Tvarkos aprašo 15.1 ir 15.2 papunkčiuose, nuo kurių dirvožemis nepašalintas, gali būti išvežami iš demarkacinės zonos tik tuo atveju, jei laikomasi šių dviejų sąlygų:

16.1. jie vežami siekiant pašalinti dirvožemį nuo tų augalų taikant atitinkamus metodus, kuriais užtikrinama, kad nebūtų realios Europos Sąjungos karantininio kenkėjo išplitimo rizikos;

16.2. dirvožemis vežamas ir pašalinamas vykdant oficialią Tarnybos priežiūrą ir taikomos atitinkamos priemonės siekiant veiksmingai užkirsti kelią tolesniam Europos Sąjungos karantininio kenkėjo išplitimui.

17. Tarnyba užtikrina, kad buferinėje zonoje:

17.1. nebūtų auginami augalai, skirti persodinti už demarkacinės zonos ribų;

17.2. būtų auginamos tik užkrėstoje zonoje nustatytam Europos Sąjungos karantininio kenkėjo patotipui atsparios bulvių veislės arba visiems patotipams pripažintos atsparios bulvių veislės, išskyrus sėklines bulves;

17.3. dirvožemis ir (arba) liekanos gali būti išvežamos ir naudojamos arba atiduodamos saugoti už demarkacinės zonos ribų tik tokiais sąlygomis, kuriomis užtikrinama, kad nebūtų realios Europos Sąjungos karantininio kenkėjo išplitimo rizikos;

17.4. įvertinus pavojingumo lygį, gali būti taikomos ir kitos su Europos Komisija suderintos apsaugos priemonės.

18. Tarnyba gali nutraukti židinio kontrolę ir Tvarkos aprašo III skyriuje nurodytą fitosanitarijos priemonių taikymą demarkacinėje zonoje, jeigu:

18.1. nuo paskutinio atvejo, kai buvo aptiktas Europos Sąjungos karantininis kenkėjas, praėjo ne mažiau kaip 50 metų:

18.1.1. nuosekliai buvo registruojami užkrėsto lauko duomenys ir laikomasi Tvarkos aprašo III skyriuje nustatytų reikalavimų;

18.1.2. užkrėstas laukas nebuvo naudojamas kaip daugiametė pieva;

18.2. nuo paskutinio atvejo, kai buvo aptiktas Europos Sąjungos karantininis kenkėjas, praėjo ne mažiau kaip 20 metų:

18.2.1. laikomasi 18.1.1 ir 18.1.2 papunkčių reikalavimų;

18.2.2. atlikus tyrimus su imlių veislių bulvėmis, Europos Sąjungos karantininis kenkėjas nenustatytas arba, atlikus imlių visiems patotipams bulvių veislių laboratorinius tyrimus, užkrėtimas Europos Sąjungos karantiniu kenkėju nenustatytas, taip pat tiesiogiai mikroskopu apžiūrėjus užkrėstoje zonoje paimtą dirvožemio mėginį ir pagal Tarnybos direktoriaus įsakymu patvirtintą metodą išgavus sporas, nerasta jokių gyvybingų ramybės būsenos sporų.

19. Nutraukus fitosanitarijos priemonių taikymą užkrėstoje gamybos vietoje, derliaus nuėmimo metu Tarnybos specialistai patikrina pirmuosius bulvių pasėlius, kurie yra jautrūs

atitinkamo patotipo Europos Sąjungos karantiniam kenkėjui. Bulvės, augintos užkrėstame lauke, negali būti išvežamos iš demarkacinės zonos, kol bus atliktas laboratorinis tyrimas, išskyrus tuos atvejus, kai išvežimas kontroliuojamas Tarnybos ir yra gautas leidimas.

20. Praėjus ne mažiau kaip 10 metų, Tarnyba gali iš dalies panaikinti konkrečiame lauke taikomas fitosanitarines priemones, jeigu:

20.1. nuo paskutinio Europos Sąjungos karantinio kenkėjo fiksavimo buvo nuosekliai registruojami pasėlių duomenys ir jie rodo, kad visą laikotarpį buvo laikomasi Tvarkos aprašo III skyriuje nustatytų reikalavimų;

20.2. laikomasi 18.1.1 papunkčio reikalavimų;

20.3. atlikus imlių visiems patotipams bulvių veislių laboratorinius tyrimus, užkrėtimas Europos Sąjungos karantiniu kenkėju nenustatytas;

20.4. oficialioje laboratorijoje tiesiogiai mikroskopu apžiūrėjus iš Europos Sąjungos karantiniu kenkėju užkrėsto lauko paimtą dirvožemio mėginį ir pagal Tarnybos direktoriaus įsakymu patvirtintą metodą išgavus sporas, viename dirvožemio grame rasta mažiau nei penkios gyvybingos ramybės būsenos sporos.

21. Jeigu gamybos vietoje tenkinamos dalinio nustatytų priemonių panaikinimo sąlygos, demarkuotos zonos teritorijoje gali būti auginamos tik maistinės bulvės, jeigu tai yra atspari užkrėstame lauke aptiktam patotipui veislė arba atspari visiems toje geografinėje zonoje nustatytiems patotipams veislė.

22. Jeigu Tarnybai nustačius, jog dalinio priemonių panaikinimo sąlygos yra netenkinamos, galimybę panaikinti dalį priemonių Tarnyba iš naujo svarsto ne mažiau kaip po 2 metų laikotarpio. Tarnyba, nustatydamą pakartotinį svarstymą dėl galimybės panaikinti dalį taikomų fitosanitarijos priemonių, atsižvelgia į Europos Sąjungos karantinio kenkėjo išplitimo lygį ir (arba) aptiktų gyvybingų sporų skaičių.

23. Draudžiama laikyti Europos Sąjungos karantinį kenkėją, išskyrus žemės ūkio ministro nustatyta tvarka mokslo tyrimų ir selekcijos tikslams ir tik gavus oficialų leidimą iš Tarnybos.

IV SKYRIUS INFORMACIJOS PERDAVIMAS UŽSIENIO VALSTYBĖMS IR TARPTAUTINĖMS ORGANIZACIJOMS

24. Ne vėliau kaip kiekvienų metų sausio 31 d. Tarnyba Europos Komisijai ir kitoms valstybėms narėms pateikia visų naujų bulvių veislių, kuriomis leista prekiauti ankstesniais metais ir kurios, atlikus tyrimus, buvo pripažintos atspariomis Europos Sąjungos karantiniam kenkėjui, sąrašą. Tarnyba nurodo veisles ir patotipus, kuriems tos veislės yra atsparios, taip pat metodą, taikytą šiam atsparumui nustatyti.

25. Ne vėliau kaip kiekvienų metų sausio 31 d. Tarnyba Europos Komisijai ir kitoms valstybėms narėms pateikia informaciją apie ankstesniais metais atspariose tam tikram patotipui bulvėse patvirtintus atvejus.

26. Ne vėliau kaip kiekvienų metų balandžio 30 d. Tarnyba Europos Komisijai ir kitoms valstybėms narėms pateikia Europos Sąjungos karantininio kenkėjo ankstesniais metais vykdytų fitosanitarinių patikrinimų ir fitosanitarinės stebėsenos rezultatus.

V SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

27. Asmenys, pažeidę Tvarkos aprašo reikalavimus, atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

28. Tarnybos sprendimus, veikimą arba neveikimą ūkio subjektas gali savo pasirinkimu apskųsti Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka Tarnybos vadovui arba Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai arba administraciniam teismui Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-778](#), 2010-08-27, Žin., 2010, Nr. 104-5410 (2010-09-02), i. k. 1102330ISAK003D-778

Dėl žemės ūkio ministro 2001 m. kovo 30 d. įsakymo Nr. 89 "Dėl Bulvių vėžio fitosanitarinės kontrolės ir fitosanitarijos priemonių taikymo tvarkos patvirtinimo" pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-144](#), 2023-03-10, paskelbta TAR 2023-03-10, i. k. 2023-04306

Dėl žemės ūkio ministro 2001 m. kovo 30 d. įsakymo Nr. 89 „Dėl Bulvių vėžio fitosanitarinės kontrolės ir fitosanitarijos priemonių taikymo tvarkos patvirtinimo“ pakeitimo